

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ V. M., 2/ T. M.**, bývajúcich v M.X.L.M., zastúpených JUDr. O. P., advokátkou so sídlom v D., proti žalovaným **1/ T.**, bývajúcemu v T., **2/ S. W.**, bývajúcej v T., zastúpeným JUDr. J. L., advokátom so sídlom v T., **o splnenie povinnosti**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12 C 124/2003, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 24. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 198/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 10. februára 2012, č.k. 12 C 124/2003-145 zaviazal žalovaných zabezpečiť dodávku vody do bytu žalobcov, nachádzajúceho sa v dome súp. č. X. v M., L., a umožniť žalobcom prístup do pivničných priestorov, v ktorých sa nachádza uzáver prívodu vody do ich bytu, do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku. V ostatnej časti návrh zamietol. Mal za preukázané, že žalobcovia sú v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka nájomcami predmetného bytu (ďalej len „byt“), pričom ich právo nájmu vzniklo nadobudnutím účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník, na základe predošlého užívacieho práva. Kúpou nehnuteľnosti, v ktorej sa byt nachádza, prešli na žalovaných všetky súvisiace práva a povinnosti, a teda i povinnosti prenajímateľa bytu voči žalobcom. Aj keď k odstávke vody nedošlo na základe zásahu žalovaných, z ich postavenia prenajímateľa vyplýva povinnosť zabezpečiť nájomcom bytu riadnu dodávku vody, ako aj prístup do priestorov, v ktorých sa nachádza uzáver prívodu vody do ich bytu. Zamietnutie ostatnej časti návrhu odôvodnil tým, že žalobcovia nemajú právo na prístup do všetkých pivničných priestorov, ale len do tých, ktoré sú príslušenstvom prenajatého bytu. O náhrade trov konania si vyhradil rozhodnúť po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalovaných rozsudkom z 24. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 198/2012 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdil, stotožňujúc sa s jeho dôvodmi i právnymi závermi (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a návrh žalovaných na prerušenie konania zamietol, lebo nezistil dôvody pre prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. S poukazom na rozhodnutia v predchádzajúcich súdnych konaniach, týkajúcich sa predmetného bytu, sa vyjadril k otázke existencie nájomného vzťahu medzi účastníkmi konania. K odvolacej námietke žalovaných o nevykonaní dokazovania ohliadkou bytu uviedol, že žalovaní v konaní vykonanie tohto dôkazu nenavrhlí. Námietku o nevykonateľnosti rozhodnutia vzhľadom k technickému stavu domu vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko v zmysle § 687 ods. 1 Občianskeho zákonníka je povinnosťou prenajímateľa zabezpečiť nájomcovi bytu riadnu dodávku vody.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie. Namietali, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil výsledok súvisiaceho konania, vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 36 Cbi 75/2010 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 2 CoKR 30/2012, ktorého predmetom bolo vylúčenie majetku žalovaných (vrátane predmetného bytu) z konkurznej podstaty úpadcu Ž. M., a.s. v konkurze. Zamietnutím uvedenej vylučovacej žaloby, ku ktorému došlo po podaní odvolania v tomto konaní, bola potvrdená správnosť zápisu bytu do všeobecnej konkurznej podstaty úpadcu, čo malo odvolací súd doviesť k právnemu záveru, že v odvolacom konaní už nie je daná pasívna legitímácia žalovaných. V dôsledku opomenutia tejto skutočnosti odvolací súd rozhodol vo veci nesprávne a tiež odňal žalovaným možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Navyše svoje rozhodnutie neodôvodnil v súlade s požiadavkami § 157 ods. 2 O.s.p. a spôsobil tak jeho nepreskúmateľnosť. Tým porušil aj právo žalovaných na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Žiadali, aby dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvého stupňa, zrušil, a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukázali na správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu s ohľadom na to, že vlastníckmi bytu sú podľa aktuálneho listu vlastníctva stále žalovaní. Dovolanie navrhli zamietnuť ako nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchytil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Žalovaní dovolaním napadli rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Prípustnosť dovolania by v danom prípade prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Dovolací súd preto so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z nich. Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku i uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nezakladajú. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takej vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z vymenovaných väd.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolatelia netvrdili a dovolací súd ich existenciu nezistil. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa názoru dovolateľov je konanie postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá spočíva v nesprávnom rozhodnutí a nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. V prejednáwanej veci z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovaným bolo niektoré z týchto práv odňaté.

K dovolacej argumentácii, v rámci ktorej žalovaní namietajú, že k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. došlo tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je – ako tvrdia –

nedostatočne odôvodnené, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte naďalej plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v danom prípade nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru (viď napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 50/2014, 3 Cdo 194/2014, 3 Cdo 347/2014, 3 Cdo 476/2014, 3 Cdo 538/2014). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (iba) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 2 Cdo 137/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 228/2010, 5 ECdo 86/2013, 7 ECdo 14/2013).

Správnosť takého nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013). Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Ústavný súd v uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014 zotrval „na opakovane vyslovenom závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“. Obdobne argumentoval ústavný súd aj v uznesení zo 14. januára 2015 sp. zn. III. ÚS 1/2015.

Dovolatelia spájajú vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. i s nesprávnym posúdením ich pasívnej legitimácie.

Vecnou legitímáciou je stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník občianskeho súdneho konania (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (je aktívne vecne legitímovaný), a účastník na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitímovaný). Posúdenie, či ten – ktorý účastník je v konkrétnom konaní nositeľom hmotnoprávneho oprávnenia alebo povinnosti, je súčasťou právneho posúdenia veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Právnym posúdením súd nemôže účastníkovi odňať možnosť konať pred súdom, lebo právnym posúdením sa mu neznemožňuje realizácia jeho procesných práv. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod; samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Dovolací súd by sa ním mohol zaoberať až vtedy, ak by dovolanie bolo procesne prípustné.

Keďže v prejednávanvej veci nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Najvyšší súd o trovách dovolacieho konania nerozhodol z týchto dôvodov:

V zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. má na zreteli primárny záujem účastníka konania, aby bolo čím skôr rozhodnuté vo veci samej. V niektorých prípadoch, taxatívny výpočet ktorých zákon nepodáva (takže toto ustanovenie možno aplikovať aj v iných, než výslovne uvedených prípadoch), má súd možnosť rozhodnúť o trovách konania až po právoplatnosti rozhodnutia

vo veci samej. Treba dodať, že právna úprava daná § 151 ods. 3 O.s.p. neznamená, že sa o trovách nerozhodne, ale že sa rozhodnutie o trovách konania, ktoré má spravidla pre účastníka konania v porovnaní s rozhodnutím vo veci samej druhoradý význam, len oddiali.

Na obsah a účel ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. nadväzuje § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

V danej veci Okresný súd Trenčín vo výrokovej časti rozsudku z 10. februára 2012 č.k. 12 C 124/2003-145 vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Krajský súd v Trenčíne v závere odôvodnenia svojho rozsudku z 24. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 198/2012 uviedol, že o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa, ktorý si vyhradil rozhodovanie o trovách konania na samostatné rozhodnutie (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania nebolo teda dosiaľ rozhodnuté.

Dovolací súd vychádzal z názoru, že ak právny predpis výslovne neupravuje určitú skutkovú podstatu alebo ju upravuje len čiastočne, neznamená to, že takúto situáciu nemožno vyriešiť. Právna teória aj súdna prax v obdobných prípadoch pripúšťajú, že na skutkovú podstatu zákonom neriešenú (alebo riešenú len čiastočne) sa analogicky aplikuje také ustanovenie zákona, ktoré upravuje podobnú skutkovú podstatu. Použitie analógie môže aj v procesnom práve predstavovať také riešenie procesnej situácie, ktoré zodpovedá účelu zákona. Možnosť analógie pri aplikácii procesných noriem upravujúcich rozhodovanie súdu o trovách konania nevyklučuje ani judikatúra ústavného súdu (viď uznesenie ústavného súdu z 1. marca 2012 sp. zn. IV. ÚS 107/2012).

Tak, ako je pre účastníka konania na súde prvého a druhého stupňa dôležité, aby bolo čo najskôr rozhodnuté vo veci samej, je pre neho rovnako dôležité, aby v dovolacom konaní bolo čo najskôr rozhodnuté o dovolaní smerujúcom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej; rozhodnutie o trovách dovolacieho konania má aj tu pre účastníka konania spravidla až druhoradý význam.

V danom prípade treba pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania posúdiť viacero otázok, ktoré na súdoch nižších stupňov neboli dosiaľ riešené a posúdené právoplatným rozhodnutím súdu o trovách konania. Najvyšší súd, ktorý v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.), nemá procesné nástroje na to, aby si pre účely svojho rozhodovania obstaral potrebné skutkové podklady. Navyše, ak by v takomto prípade o trovách dovolacieho konania predsa len rozhodol, bolo by jeho rozhodovanie spojené s posudzovaním otázky významnej aj pre rozhodovanie súdov nižších stupňov o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, ktorá ale má byť vyriešená a právoplatne rozhodnutá najskôr týmito súdmi.

So zreteľom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že ak dovolací rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O.s.p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. októbra 2015

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková